

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Κύρωση της Προγραμματικής Σύμβασης της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020 μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των ανωνύμων εταιρειών με διακριτικό τίτλο «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» και «ΔΕΗ Α.Ε.» ».

I. Γενικές παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, αποτελείται από δύο (2) άρθρα (πρώτο και δεύτερο).

Με τις διατάξεις του άρθρου πρώτου φέρεται προς κύρωση η Προγραμματική Σύμβαση της παρ. 4 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020 «Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 17 του ν. 4872/2021 «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης και άλλες επείγουσες διατάξεις», μετά των συνημμένων σε αυτή Παραρτημάτων, η οποία υπεγράφη την 7.7.2022, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Αναπληρωτή Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» (ΕΛ.Ε.Δ.Α.Μ. Α.Ε.) και τον διακριτικό τίτλο «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», η οποία συνεστήθη με το άρθρο 15 του ν. 4872/2021, και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «ΔΕΗ Α.Ε.».

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιό της (παρ. 1) η υπό κύρωση Σύμβαση συνάπτεται στο πλαίσιο των ρυθμίσεων που εισήχθησαν με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 155 [«Ζώνες Απολιγνιτοποίησης (Ζ.ΑΠ.) - Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια (Ε.Π.Σ.)»] του ν. 4759/2020 και των άρθρων 1 έως 45 του ν. 4872/2021. Στις εν λόγω διατάξεις, μεταξύ άλλων, προβλέπεται η σύναψη της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης, διά της οποίας δύναται να ανατίθεται στη «ΔΕΗ Α.Ε.» η πραγματοποίηση των νέων χρήσεων γης και η αναβάθμιση των εκτάσεων οι οποίες είχαν περιέλθει στην κυριότητα ή τη χρήση της για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη και περιλαμβάνονται στις οριζόμενες Ζώνες Απολιγνιτοποίησης (Ζ.ΑΠ.) (άρθρο 155 παρ. 4 του ν. 4759/2020), προβλέπονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την αναβάθμιση των εκτάσεων που περιλαμβάνονται στα συνημμένα τοπογραφικά διαγράμματα από τη «ΔΕΗ Α.Ε.», τα χρηματοδοτικά εργαλεία για την κάλυψη των δαπανών, και ο τρόπος μεταβίβασης των εν λόγω εκτάσεων οι οποίες ανήκουν στη «ΔΕΗ Α.Ε.». Επίσης, προβλέπεται η σύσταση της εταιρείας «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», η διάσπαση της «Δ.Ε.Η. Α.Ε.» με τη μορφή της απόσχισης του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης των Πυρήνων Ζωνών Απολιγνιτοποίησης («Κλάδος Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. Δ.Ε.Η. Α.Ε.»), ο οποίος συνιστά το σύνολο της Δραστηριότητας της Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. της Δ.Ε.Η. Α.Ε., και η μεταβίβαση στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» του συνόλου των μετοχών της νέας ανώνυμης εταιρείας, θυγατρικής κατά 100% της «ΔΕΗ Α.Ε.», με την επωνυμία «Μεταλιγνιτική Α.Ε.», στην οποία η «ΔΕΗ Α.Ε.» θα μεταβιβάσει τον «Κλάδο Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης Πυρήνων Ζ.ΑΠ. ΔΕΗ Α.Ε.» μετά την απόσχισή του από αυτή (άρθρα 15, 27 και 28 του ν. 4872/2021).

Με την υπό κύρωση Προγραμματική Σύμβαση, μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις μεταβίβασης των μετοχών της εταιρείας «Μεταλιγνιτική Α.Ε.», από τη «ΔΕΗ Α.Ε.» στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την αξία των μεταβιβαζόμενων μετοχών σε συνάρτηση με την αξία των περιουσιακών στοιχείων της, το περιεχόμενο των εργασιών αποκατάστασης τις οποίες η «ΔΕΗ Α.Ε.» διεξάγει ή πρόκειται να πραγματοποιήσει επί των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης, και προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών (Προοίμιο, παρ. 6).

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 50) η υπό κύρωση Σύμβαση αποτελεί το βασικό εργαλείο για την οικονομική διαφοροποίηση και την άμεση περιβαλλοντική αποκατάσταση των περιοχών των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με την ονομασία «Ζώνη Απολιγνιτοποίησης Κοζάνης» (Ζ.ΑΠ. Κοζάνης) και «Ζώνη Α-

πολιγνιτοποίησης Φλώρινας» (Ζ.ΑΠ. Φλώρινας), αντίστοιχα, και του Δήμου Μεγαλόπολης της Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την ονομασία «Ζώνη Απολιγνιτοποίησης Μεγαλόπολης» (Ζ.ΑΠ. Μεγαλόπολης) (παρ. 1 του άρθρου 155 του ν. 4759/2020), οι οποίες εξαρτώνται από την εξόρυξη και τη χρήση του λιγνίτη, στο πλαίσιο της δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης των περιοχών αυτών, μετά τη σταδιακή απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων της «ΔΕΗ Α.Ε.», σε συμμόρφωση με τις επιταγές της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους πολίτες της (Ανακοίνωση της Επιτροπής «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, 11.12.2019, COM(2019) 640 final).

Στις ως άνω λιγνιτικές περιοχές υφίσταται ανάγκη αποκατάστασης των εκτάσεων και αξιοποίησής τους στο πλαίσιο του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ), του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΑΔΑΜ), και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΣΔΑΜ) που συνοδεύουν το Πρόγραμμα ΕΣΠΑ-ΔΑΜ 2021-2027, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 «για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης» (Προοίμιο της Σύμβασης, παρ. 2 και Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 50).

Β. Ο εν λόγω Κανονισμός είναι μέρος του επενδυτικού σχεδίου «Βιώσιμη Ευρώπη» [Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Επενδυτικό Σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, της 14.1.2021 (COM/2020/21 final)], το οποίο αποτελεί τον επενδυτικό πυλώνα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και παρέχει ειδική χρηματοδότηση βάσει του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, ώστε να αντεπεξέλθει η Ευρωπαϊκή Ένωση στο κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία, στην οποία οι τυχόν εναπομένουσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου αντισταθμίζονται από ισοδύναμες απορροφήσεις (σκέψη 1). Όπως ορίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στο επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη», ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης πρέπει να συμπληρώνει τις λοιπές δράσεις της Ένωσης στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο από το έτος 2021 έως το έτος 2027. Αναμένεται δε ότι θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών συνεπειών, ιδίως για τους εργαζομένους που πλήττονται από την μετάβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κλιματική ουδετερότητα έως το έτος 2050, συγκεντρώνοντας τις δαπάνες του προϋπολογισμού της για τους κλιματικούς και κοινωνικούς

στόχους σε περιφερειακό επίπεδο, έχοντας ως στόχο υψηλά κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα (σκέψη 4).

Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός θέσπισε το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το οποίο συνιστά έναν από τους πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, για την παροχή στήριξης στους ανθρώπους, στην οικονομία και στο περιβάλλον των περιοχών που αντιμετωπίζουν σοβαρά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα, τα οποία απορρέουν από τη διαδικασία μετάβασης προς τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα για το έτος 2030, και προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το έτος 2050, ώστε να συμβάλει στην άμβλυνση των επιπτώσεων της ως άνω μετάβασης με τον μετριασμό του αρνητικού αντίκτυπου στην απασχόληση και τη χρηματοδότηση της διαφοροποίησης και του εκσυγχρονισμού της τοπικής οικονομίας (άρθρο 1 του Κανονισμού). Επίσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 του Κανονισμού, «[σ]ύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, το ΤΔΜ συμβάλει στον ενιαίο ειδικό στόχο του να δοθεί η δυνατότητα στις περιφέρειες και τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές, εργασιακές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς τους ως άνω στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα (βλ., σχετικά, και σκέψεις 4 και 5 του Προοιμίου του Κανονισμού). Περαιτέρω, στον Κανονισμό προβλέπεται η κατάρτιση από τα κράτη μέλη, μαζί με τις αρμόδιες τοπικές και περιφερειακές αρχές των οικείων περιοχών, ενός ή περισσότερων Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης τα οποία καλύπτουν μία ή περισσότερες επηρεαζόμενες περιοχές ή τμήματά τους, και ορίζεται το περιεχόμενό τους. Τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης πρέπει να προσδιορίζουν τις περιοχές που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό και στις οποίες πρέπει να επικεντρώνεται η στήριξη του ΤΔΜ. Οι εν λόγω περιοχές είναι οι περισσότερες θιγόμενες βάσει των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που απορρέουν από τη μετάβαση, ιδίως όσον αφορά την αναμενόμενη προσαρμογή των εργαζομένων ή τις αναμενόμενες απώλειες θέσεων εργασίας στην παραγωγή και χρήση ορυκτών καυσίμων, και τις ανάγκες μετασχηματισμού των παραγωγικών διεργασιών βιομηχανικών εγκαταστάσεων με τη μεγαλύτερη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (άρθρο 11 του Κανονισμού).

Γ. Η υπό κύρωση Προγραμματική Σύμβαση αποτελείται από δώδεκα (12) παραγράφους και τρία (3) Παραρτήματα (1-3).

Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 διατυπώνονται οι αναγκαίοι ορισμοί για την εφαρμογή της και ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεών της. Στην παράγραφο 2 καθορίζεται το αντικείμενό της, το οποίο αφορά τους όρους και τις προϋποθέσεις μεταβίβασης των μετοχών της ε-

ταιρείας «Μεταλιγνιτική Α.Ε.», θυγατρικής της «ΔΕΗ Α.Ε.», στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», ζητήματα σχετικά με την αξία των μεταβιβαζόμενων μετοχών σε συνάρτηση με την αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας «Μεταλιγνιτική Α.Ε.», την καταβολή του ανταλλάγματος σε είδος από την εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», το περιεχόμενο των εργασιών αποκατάστασης τις οποίες η «ΔΕΗ Α.Ε.» διεξάγει ή πρόκειται να πραγματοποιήσει στις εκτάσεις μεταλιγνιτικής αξιοποίησης, και το περιεχόμενο των υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων μερών. Σύμφωνα με την παράγραφο 1.1.4 της Σύμβασης, «αντάλλαγμα σε είδος» είναι το κόστος των εργασιών αποκατάστασης το οποίο η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» καταβάλλει στους εργολάβους και τους προμηθευτές ως εξόφληση σε είδος του οφειλόμενου ανταλλάγματος. Λεπτομέρειες σχετικές με τα ανωτέρω ή με άλλες εργασίες που τυχόν απαιτηθούν για την εφαρμογή των χρήσεων γης σύμφωνα με τα εκάστοτε Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια θα ρυθμισθούν στη Σύμβαση Αγοραπωλησίας Μετοχών και στις επί μέρους Εκτελεστικές Συμβάσεις.

Στην παράγραφο 3 ρυθμίζεται η διαδικασία μεταβίβασης των μετοχών της εταιρείας «Μεταλιγνιτική Α.Ε.» από τη «ΔΕΗ Α.Ε.» στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.». Η εν λόγω μεταβίβαση θα λάβει χώρα μετά την απόσχιση του Κλάδου Δραστηριότητας Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης από τη «ΔΕΗ Α.Ε.», συνεπεία της οποίας η εταιρεία «Μ Μεταλιγνιτική Α.Ε.» θα καταστεί κύριος των περιουσιακών στοιχείων του εν λόγω Κλάδου. Περαιτέρω, ορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία του Κλάδου στα οποία περιλαμβάνονται τα πάσης φύσεως δικαιώματα της «ΔΕΗ Α.Ε.» επί των ακινήτων, των νομίμως υφιστάμενων κτηριακών εγκαταστάσεων και των υποκείμενων εκτάσεων όπως προσδιορίζονται στα άρθρα 27 και 28 του ν. 4872/2021 και στο Παράρτημα 1 της παρούσας Σύμβασης, καθώς και η διαδικασία προσδιορισμού του ανταλλάγματος για τις μετοχές. Επίσης, μεταξύ άλλων, προβλέπεται η συνέχιση από τη «Δ.Ε.Η. Α.Ε.» της δραστηριότητας της λιγνιτικής ηλεκτροπαραγωγής και της εξόρυξης λιγνίτη εντός των πυρήνων των Ζωνών Απολιγνιτοποίησης για όσο χρόνο πραγματοποιείται στις εκτάσεις αυτές η λιγνιτική δραστηριότητα, για τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, όπως εκάστοτε ισχύει. Ακόμη, προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για τις επιχειρήσεις του ομίλου της «ΔΕΗ Α.Ε.» προκειμένου να διασφαλισθεί η εκτέλεση συγκεκριμένων τεχνικών έργων, καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης-διέλευσης για τη λειτουργία υφιστάμενων ή ήδη αδειοδοτημένων έργων τους. Περαιτέρω, στην παράγραφο 4 καθορίζονται οι υποχρεώσεις της εταιρείας «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» όσον αφορά την καταβολή του ανταλλάγματος για τις μετοχές με τη μορφή του ανταλλάγματος σε είδος, την ολοκλήρωση της μεταβίβασης των μετο-

χών και την απορρόφηση της εταιρείας «Μεταλιγνιτική Α.Ε.», καθώς και τη διαδικασία παραλαβής των εκτάσεων μεταλιγνιτικής αξιοποίησης (Αποκατασταθισίων και Αδιατάρακτων Εκτάσεων). Εν συνεχεία, στην παράγραφο 5, μεταξύ άλλων, συμφωνείται από τα συμβαλλόμενα μέρη η χρηματοδότηση του ανταλλάγματος σε είδος με πόρους από το πρόγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αποκλειστικός δικαιούχος των κονδυλίων του οποίου ορίζεται η εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.». Στην παράγραφο 6 της Σύμβασης καθορίζονται οι υποχρεώσεις της «ΔΕΗ Α.Ε.» όσον αφορά την απόσχιση του Κλάδου Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης των Πυρήνων Ζωνών Απολιγνιτοποίησης Κοζάνης, Φλώρινας και Μεγαλόπολης, τη μεταβίβαση των μετοχών της εταιρείας «Μεταλιγνιτική Α.Ε.» στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.», την πραγματοποίηση των Εργασιών Αποκατάστασης σύμφωνα με τις νέες υπό έγκριση ΑΕΠΟ, την παράδοση της ακώλυτης χρήσης του συνόλου των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης σύμφωνα με το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος Διαθεσιμότητας Εκτάσεων, και την έκδοση Βεβαίωσης Εκτέλεσης και Αποδοχής Εργασιών και την αποστολή των τιμολογίων των προμηθευτών και των εργολάβων για τις εργασίες αποκατάστασης στην εταιρεία «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.». Επίσης, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν περιπτώσεις αποκλίσεων από τα χρονικά ορόσημα τα οποία αναφέρονται στο Πρόγραμμα Διαθεσιμότητας Εκτάσεων (βλ. Παράρτημα 2) και τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε απόκλιση από την τελική ημερομηνία ολοκλήρωσης των Εργασιών Αποκατάστασης, καθώς και την απαλλαγή της «ΔΕΗ Α.Ε.» από τις υποχρεώσεις της μετά από την έκδοση Βεβαίωσης Οριστικής Αποδοχής ως προς τις εκτάσεις που παραλαμβάνονται από την «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.». Ακολούθως, στην παράγραφο 7 ορίζονται οι υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο της Προγραμματικής Σύμβασης. Μεταξύ άλλων, το Ελληνικό Δημόσιο μεριμνά, ώστε τα αρμόδια όργανα και οι υπηρεσίες του να παράσχουν προς τα λοιπά μέρη της Σύμβασης, εγκαίρως και χωρίς υπαίτια βραδύτητα, κάθε αναγκαία συνδρομή για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους από αυτήν, και εγγυάται προς τη «Δ.Ε.Η. Α.Ε.» την τήρηση των πάσης φύσεως χρηματικών υποχρεώσεων της εταιρείας «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» από την Προγραμματική Σύμβαση, τη Σύμβαση Αγοραπωλησίας Μετοχών ή τις Εκτελεστικές Συμβάσεις. Επίσης, θα προβαίνει σε κάθε αναγκαία ενέργεια για την άμεση πιστοποίηση και παραλαβή των εκτάσεων σύμφωνα με το Πρόγραμμα Διαθεσιμότητας Εκτάσεων, και θα παρέχει κάθε εύλογη συνδρομή όσον αφορά τη χρηματοδότηση των υποχρεώσεων της εταιρείας «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.». Περαιτέρω, ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τη διαδικασία εκκαθάρισης των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των εταιρειών «ΔΕΗ Α.Ε.» και «ΜΕΤΑΒΑΣΗ Α.Ε.» (παράγραφος 8), τη διαδικασία επίλυσης

των διαφορών των μερών που προκύπτουν από τη Σύμβαση (παράγραφος 9), την παρακολούθηση της εκτέλεσης των όρων της Σύμβασης από τα συμβαλλόμενα μέρη (παράγραφος 10), και την έναρξη ισχύος της από την κύρωσή της με νόμο. Επίσης, ορίζεται ότι κάθε τροποποίηση της Σύμβασης λαμβάνει χώρα και ισχύει μόνο μετά την κύρωσή της με νόμο, ενώ επουσιώδεις τροποποιήσεις και η αναθεώρηση-επικαιροποίηση του Προγράμματος Διαθεσιμότητας των Εκτάσεων πραγματοποιούνται και ισχύουν με συμφωνία των μερών (παράγραφος 11). Τέλος, ορίζεται ότι η Σύμβαση διέπεται από το Ελληνικό δίκαιο και θα ερμηνεύεται σύμφωνα με αυτό (παράγραφος 12).

Εξ άλλου, στο Παράρτημα 1 περιλαμβάνονται Τοπογραφικά Διαγράμματα των Γαιών Μεταλιγνιτικής Αξιοποίησης, ήτοι των εκτάσεων των ορυχείων Αμυνταίου, Κλειδιού, Πτολεμαΐδας και Μεγαλόπολης, στο Παράρτημα 2 περιλαμβάνεται το Πρόγραμμα Διαθεσιμότητας των ως άνω εκτάσεων (εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα, εκτιμώμενες περίοδοι διαθεσιμότητας, βασικά ορόσημα του προγράμματος, τελική ημερομηνία ολοκλήρωσης εργασιών αποκατάστασης), και στο Παράρτημα 3 περιλαμβάνονται Τοπογραφικά Διαγράμματα στα οποία αποτυπώνονται τα αδειοδοτημένα έργα των εταιρειών του ομίλου της «ΔΕΗ Α.Ε.» για τη λειτουργία των οποίων συμφωνείται δικαίωμα πρόσβασης-διέλευσης σύμφωνα με την παράγραφο 3.3.1 της Σύμβασης.

Με τις διατάξεις του άρθρου δεύτερου του νομοσχεδίου ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

II. Παρατήρηση επί του Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου

Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι στον Πίνακα Περιεχομένων του άρθρου πρώτου στο οποίο περιλαμβάνεται η υπό κύρωση Σύμβαση, γίνεται αναφορά σε άρθρα της Σύμβασης [δώδεκα (12) άρθρα], ενώ στο κείμενο της Σύμβασης το οποίο περιλαμβάνεται στο άρθρο πρώτο του νομοσχεδίου, η Σύμβαση διαρθρώνεται σε δώδεκα (12) παραγράφους και όχι σε άρθρα.

Συνεπώς, θα ήταν ορθότερο, στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου να γίνεται αναφορά σε παραγράφους της Σύμβασης αντί σε άρθρα.

III. Παρατηρήσεις επί του άρθρου πρώτου

Με το άρθρο πρώτο του υπό ψήφιση νομοσχεδίου κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η ως άνω Σύμβαση με τα Παραρτήματά της.

Σχετικώς σημειώνεται ότι η διοικητική δράση του κράτους εκδηλώνεται συχνά με τη μορφή της διοικητικής σύμβασης (βλ. Σπ. Φλογαΐτη, Η διοικητική σύμβαση: έννοια και φύση, Αθήνα, 1991, σελ. 21). Η κύρωση της σύμβα-

σης με νόμο είναι συνήθης πρακτική και κρίνεται αναγκαία όταν η σύμβαση είτε καταρτίσθηκε με διαδικασία διαφορετική από εκείνη που προβλέπουν οι γενικές ή ειδικές διατάξεις, είτε περιέχει όρους που δεσμεύουν τρίτους (μη συμβαλλόμενους), είτε περιέχει όρους που αντίκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία ή ρυθμίσεις για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν από την εκτέλεση της σύμβασης με διαιτησία. Στις περιπτώσεις αυτές η σύμβαση καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, η ισχύς της όμως εξαρτάται από την κύρωσή της με νομοθετική πράξη, δυνάμει της οποίας και μόνο παράγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ιδρύει (βλ. ΣτΕ 880/2016 και 21/2019, καθώς και Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τ. 1, 2017, σελ. 184 επ., σύμφωνα με τον οποίο, αν η σύμβαση δεν έχει κυρωθεί με νόμο, οι όροι της δεν δύνανται να υπερισχύσουν διατάξεων της νομοθεσίας).

Εξ άλλου, όπως γίνεται δεκτό και έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, όταν κυρούται σύμβαση με νομοθετική πράξη, οι σχετικοί με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων όροι της εξακολουθούν να έχουν συμβατικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, οι όροι της που αποκλίνουν από τις ισχύουσες διατάξεις ή θέτουν απρόσωπους κανόνες που δεσμεύουν τρίτους, έχουν ισχύ τυπικού νόμου και, ως εκ τούτου, οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτών είναι δυνατόν να προσβάλλονται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας [βλ., ενδεικτικώς, τις εκθέσεις επί των νομοσχεδίων «Κύρωση της Σύμβασης Μίσθωσης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας ENERGEAN OIL & GAS- ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ για την παραχώρηση του δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη χερσαία περιοχή “Αιτωλοακαρνανία”» (ν. 4524/2018), «Κύρωση Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης – Κατασκευής – Χρηματοδότησης – Λειτουργίας – Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης και Μελέτη – Κατασκευή και Χρηματοδότηση των Οδικών του Συνδέσεων και άλλες διατάξεις» (ν. 4612/2019), «Κύρωση της από 3.2.2020 επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς – Έργο Ι και της από 3.2.2020 τροποποιητικής σύμβασης της από 3.6.2019 επιμέρους Σύμβασης Δωρεάς – Έργο VI μεταξύ του Ιδρύματος “Κοινωφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος” και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της Υγείας» (ν. 4667/2020), «Κύρωση της από 24.06.2021 Συμφωνίας Τροποποίησης Διατάξεων της από 31.05.2007 Σύμβασης Παραχώρησης για το Έργο «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του Αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδος (Ε65)» που κυρώθηκε με τον ν. 3597/2007 (Α΄ 168), όπως αυτή τροποποιήθηκε: 1) με την από

28.11.2013 «Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης» που κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 4219/2013 «Κύρωση των Συμφωνιών Τροποποίησης των συμβάσεων παραχώρησης των μεγάλων οδικών έργων και ρύθμιση συναφών θεμάτων» (Α' 269), 2) με την από 19.12.2013 «Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της από 28.11.2013 Συμφωνίας Τροποποίησης Διατάξεων Σύμβασης Παραχώρησης» που κυρώθηκε με το άρθρο 44 του ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α' 176)» και 3) με την από 11.12.2018 «Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4586/2018 (Α' 217)» (ν. 4817/2021)].

Αθήνα, 14 Ιουλίου 2022

Ο Εισηγητής
Δημήτριος Βασιλείου
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών